

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Eodem Titvlo in VI. Capitulum I. Statuimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

in quo æconomus seu Syndicus Monasterii quædam per facti errorem confessus fuit, quæritur num id nocere seu præiudicium generare debeat procuratori aut Monasterio. Resp. Gregorius IX. quod error facti negotio nondum finito nemini nocere debet, dummodo talis error ostendi possit.

S V M M A R I V M.

1. Error facti in iudicio, lite nondum finita commissus, ostendi & reuocari potest.
2. Confessio Syndici, Tutoris, aut Pralati, legitime in iudicio facta, nocet Ecclesie, pupillo & communitati, cuius nomine agit.
3. Si error fuerit in iudicio commissus circa alienum factum, sufficit, ad probandum errorem facti, ostendere, rem aliter se habere.
4. Quod si tamen ex officio scire aut inquirere factum illud debuisset confitens, vel error sit circa proprium factum in iudicio commissus, ordinariè non admittitur confitens, ad ostendendum rem aliter se habere.

NOTA I. Si error facti in iudicio lite nondum finita commissus sit, ostendi ac reuocari potest. Est autem hoc commune & ordinarium remedium non solum Ecclesiis & Minoribus, sed omnibus competens. *l. Error. 7. de iuris & facti ignorantia. c. 2. De in integr. restitut. in 6. ubi id explicatur.*

NOTA II. Confessio Syndici seu procuratoris facta in iudicio, præiudicat Ecclesie, ita videtur colligi ex hoc. & habetur expressius in *c. Suborta. 21. De re iudicata. & c. Olim. 20. De censibus.* Dixi de hac re in *c. 1. Vt lite non contestata. q. 2.* Idem quoque locum habet in tutore, curatore, Pralato, alioue legitimo administratore, quod eius confessio in iudicio, cum ad legitimam interrogationem responderi debebat, noceat Ecclesie, pupillo, aut communitati, cuius nomine agit. *arg. l. Si se non obtulit. 4. ff. de re iudic. & docet Panorm. hic n. 10.*

NOTA III. Quæritur, quando probetur error facti in iudicio commissus. Resp. si error dicitur commissus circa factum alienum, tunc

sufficit ostendere rem aliter se habere, nam in tali casu locus est regulæ *42. in 6. Presumitur ignorantia, ubi scientia non probatur, & sumitur ex l. de arate. 11. §. Qui iusto. ff. De interrogatoriis action. & tradit Lanfrancus in praxi c. 7. n. 32. cum gl. in l. Certum. §. Sed an & ipsos. ff. de Confessis.* De Confessione procuratoris vel administratoris, quod à principali reuocari possit, ostenso aliter rem se habere, quia Procurator de facto alieno confessus fuerit; excipi debet, si tale factum sit, quod aliquis ex officio inquirere & nosse debebat, quia confitens ordinariè non admittitur ad probandum, rem aliter se habere, cum sit præsumptio cõtra ipsum *arg. c. Innocent. 21. De elect.* Quod si verò error dicitur commissus circa factum proprium v.g. circa propriam confessionem in iudicio, tum ordinariè non admittitur aliquis ad ostendendum, rem aliter se habere, si confessio facta fuit de proprio actu, v.g. contractu à se inito. *arg. c. Ab excommunicato. 41. De Rescript. nisi circumstantiæ adsint, ex quibus præsumptio fieri possit, eum errasse, ut si suasionem aut metu inductus sit ad confitendum. arg. l. vnic. §. fin. ff. Quando actio de peculio. Vel ob temporis longinquitatem. arg. l. Peregrin. 44. ff. de acquir. possess. vel si negotium nimis intricatum sit. Vt Panormitanus hic docet in fine. Videatur Imola hic n. 15. glossator Dini super reg. 47. in 6.*

EODEM TITVLO in VI.

CAPITULUM I.

Statuimus.

Quandoque iudex postulante æquitate admittere potest, ut positiones negatiuæ ab actore formentur, quia licet ab ipso probari nequeant, potest tamen ad eas Reus respondere confitendo aut negando.

Notandum vnicum. Licet propositio negatiua, si temporis, loco aliisque circumstantiis adstricta non sit, secundum rerum naturam probari non posse censeatur;

v. g. quòd Titius à Sede Apostolica priuilegium nullum acceperit, sicuti explicatur in *c. Bone. 23. de elect.* tamen talis negatiua, si ad causam pertinens sit, inter positiones referri potest; videlicet: pono verum, quòd Titius nullum super pluralitate curatorum beneficiorum dispensationem Pontificiam habeat: tunc enim Reus cogetur respondere vel confitendo, vt probatione alià opus non sit, vel negando, quo casu postulante Episcopo seu iudice dispensationem exhibere debet, cum hæc sit quasi exceptio rei, cuius probatio ipsi incumbit.

CAPITVLVM II.

Si post.

PARAPHRASIS.

Si Reus, vel procurator eius, post præstitum iuramentum calumniæ, aut dicendæ veritatis, positionibus Actoris à iudice iussus respondere, absque causa rationabili recuset, vel contumaciter se absenter, haberi debet pro confesso; sin autem se absenter, antequam à iudice respondere

iussus fuit, non debet pro Confesso haberi, sed contra ipsum tanquam contumacem procedi. Ratio huius responsi sumi debet ex doctrina quæ traditur in *Reg. 42. & 43.* quòd tacens censeatur confiteri, si eo loco & tempore interrogetur, quando respondere debet, non autem habeatur pro Confesso, si eo loco ac tempore interrogetur, vbi respondere non debeat. Verumtamen hæc juris tantum præsumptio est, quòd iussus respondere positionibus, si contumaciter recuset, censeatur confiteri, & talis quidem præsumptio, vt contra eam admittatur probatio contrarii, si videlicet rationem afferat Reus, cur ad eam respondere nolit, quia videlicet impertinentes sint, ambigua, aut captiosa: qua de re *gloss. hinc, verb. Absque rationabili*; imò verò tamen positiones tales non sint, si tamen Reus vel procurator probabiliter ostendat se per errorem pro talibus habuisse, & idèd responsionem denegasse, non debet haberi pro confesso, si sententia nondum lata sit. *arg. c. vlt. Extra h. t.*

TITVLVS XIX. DE PROBATIONIBVS.

I Reus conuentus Actoris intentionem, ac positiones non confiteatur; necessariò deueniendum est ad probationes, quare rectè jam agitur de probationibus, sed hoc tit. tantum in genere, postea in specie.

CAPITVLVM I.

Ex Epistolæ.

PARAPHRASIS.

Olim inter Imperatorè Justinianum & Recaredi Visigotorum Regis antecessores pacta intercesserant, de quibus in scrinio siue Archiuo Imperatorio plenior

cognitionem haberi posse arbitrabatur Rex, idèd voluit, Gregorium I. Pontificem scribere ad Imperatorem, vt Instrumenta ex Archiuo suo produci iuberet, ex quibus cognosci posset ad quæ præstanda Imperator ipsi ratione pactorum obligatus esset, sed Gregorius Respondit, inconueniens id fore, quia nunquam aliquis iubendus sit instrumenta querere & contra se ipsum producere, ex quibus conuincatur.

SUMMARIUM.

1. Non tenetur Reus conuentus propria instrumenta edere actori, ad fundandam illius intentionem.
2. Debet tamen actor ea edere Reo petenti.
3. Com-